

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

K novinarskemu kongresu.

Danes se prične na Sušaku kongres jugoslovanskih novinarjev. Po svojem delu za javnost, po svojih zaslugah za napredek naroda in po svojih žrtvah za politično in gospodarsko osamosvojitve naroda, so novinarji že davno zaslužili, da bi se za njihov kongres zanimal ves narod, zakaj samo njemu služi pravi novinar.

Ni moza, ki bi se s takim samozatajevanjem, s tako poštrevnostjo in tudi s tako neustrašenostjo boril za interese javnosti, ko novinar.

Ko počiva vse delo in ko uživa vse zaslužen in nezaslужen pokoj, bdi in dela novinar ter skrbi, da ne trpe interese javnosti škode. Irrelevantno je pri tem za pravega novinarja, če njegove besede prija močotem svetu ali ne. Zakaj pravi novinar pozna samo dva gospodarja: svojo vest in pa interes naroda. Vse drugo je stranskega pomena in vse drugo nima moči, da bi novinarja preplašilo od njegove poti.

Nikdar ne vpraša pravi novinar, če se mu njegovo delo rentira ali ne. — Samozatajevanje je novinarju dolžnost in sicer v vsakem oziru. Če je njegova dela, njegova spretnost rodila velik uspeh, če je bistveno pripomogla k napredku naroda ali pa stranke, ki ga zastopa, potem uspeha ne žanje novinar in osebno ostane novinar nepoznan kakor je bil. Koliko idej, koliko plodnih misli so dali novinarji in kdo ve za njihova imena, kdo ve za njihovo delo!

Le kadar postane stvar nevarna in kadar ne gre po želji, tedaj je kriv vsega novinar in tedaj nosi on posledice slabega dela drugih.

Novinar je vojak, ki je vedno pripravljen na boj, ki je vedno v prvi vrsti bojne fronte. Vsi imajo odmor, le novinar ga nima in zato vzdrže na težkih novinarskih položajih le hude skrajne volje in najvišje poštrevnosti.

Zato pa so pravi novinarji tudi le redko sežani in vsak narod si sme častiti, če jih ima dosti.

Beseda novinarja je uplivna in ni treba, da bi omenjali zlato krilatico o sedmi velesili. Zato pa more novinar ogromno koristiti narodu, če je njegovo delo dobro, in mu nasprotno neizmerno škodovati, če ni v skladu z dolžnostmi pravega novinarja. Kjer vladajo ti, tam je korupcija nemogoča, tam bo pravica imela močeno besedo, tam bodo revni in zatirani varovani od močnega zaščitnika. Kjer pa je novinarstvo v rokah slabih ljudi, tam mora pasti vse življenje, tam se mora pričeti dekadence. Novinar je učitelj javnosti, zato ji mora biti vzgled pravosti. Ne v dolarškem zmislu, temveč v zmislu širokogrudnega delovnega moča, ki se iz ljubezni do naroda zaveđa odgovornosti za vsako svojo besedo.

Slovenska žurnalistika je imela svoje najslavnejše čase ob svojem pričetku. Le malokateri narod more pokazati na tako slavno tradicijo ob početku svoje žurnalistike, kakor slovenski. Zastonj in z eno nogo v zaporu so slovenski novinarski pionirji neustrašeno vodili boj za pravice slovenskega naroda. — Proti grožnjam avstrijskih paragrafov so bili ravno tako nedostopni, kakor proti sabljam avstrijskih oficirjev. In njih volja ni padla niti tedaj, ko so v lastnih vrstah morali doživeti najbolj nelep intrige in najbolj ostudne brezsrčnosti. Vztrajali so do zadnjega na svojih izpostavljenih mestih in obenem z njihovim neokrogom je izšel tudi njihov poslednji članek!

Današnja slovenska žurnalistika ni na tej višini in tudi biti ne more. Žurnalistika je koncem koncev produkt javnosti. Ko so pričeli prvi slovenski časnikarji svoje mukepolno delo, tedaj je vladalo v vsej javnosti stremljenje navzgor, tedaj so imeli ideali visoko ceno. Danes je drugače. Vrednost idealov je padla in pohlep je zasedel njih mesto.

Pohlep pa ne vodi v napredek, temveč v degeneracijo, tako posameznika, ko tudi naroda. Vnesti v narod zopet zmisel za ideal, voljo za poštrevnost in ljubezen za delo, je zato danes najvišji cilj, ki ga mora imeti pravi novinar.

Za Mariborom Celje.

Sijajna zmaga Narodnega bloka. — Narodni blok 25 mandator, klerikalno-nemška lista 7, socialni demokrati 1.

Celje, 28. septembra. Včerajšnje občinske volitve so prinesle, kot ni bilo drugače pričakovati, Narodnemu bloku sijajno zmago, ki je tem sijajnejša, ker so Nemci iz osebnih interesov in samoljubja podprli tudi celjski klerikalci. Pri včerajšnjih volitvah je za Mariborom odločno pokazalo tudi Celje, da je slovensko mesto in da je bilo nemstvo Celja le navidežno, vzdrževano po importiranih uradnikih in nasilju nad gospodarsko odvisnimi sloji. Sedaj, ko so se volitve vršile res svobodno — govori se lahko kvečjem o gospodarskem pritisku od strani Nemcev na svoje uslužbenstvo — pa se je pokazalo pravo

lice slovenskega Celja. Narodni blok je dobil 600 glasov in 25 mandator, klerikalno-nemška zveza 485 glasov in 7 mandator in socialdemokrati 93 glasov in 1 mandat. S tem so postavljene na laž vse dosedanje jeremijade o nemstvu naših štajerskih mest, ki so se sgoradično pojavljale po avstrijskem, posebno graškem časopisu, ker sedaj po mariborskih in celjskih občinskih volitvah mora biti vsakomur jasno, da ni le dežela, temveč da so tudi naša štajerska mesta slovenska. Čast zavednim volilcem celjskim! — Natančneje poročilo z objavo imen pričakujemo jutri.

Kraljeva vrnitev v Beograd.

Davidovičeva avdijenca pri kralju.

Beograd, 29. septembra. Sinoči ob 7. 16. sta se kralj in kraljica vrnili v Beograd. Na kolodvoru so kraljevo dvojico pozdravili državni podtajnik Cemović, upravnik mesta Lazarevič, generalni direktor drž. železnice Ilić in

general Nikolić. Številno občinstvo je kralja in kraljico navdušeno pozdravljalo na poti s kolodvora v dvor. Danes dopoldne bo Davidovič sprejet v avdijenco, da bo kralju poročal o položaju.

Svečanosti v spomin čehoslovaških herojev v Kragujevcu.

Kragujevac, 29. sept. Včeraj so se vršile v Kragujevcu velike spominke svečanosti čehoslovaškim herojem. Svečanosti so se pričele že rano zjutraj in so se jih udeležile delegacije iz cele kraljevine, kakor tudi iz Čehoslovaške. Povorka, na čelu ji Sokoli in nacionalna omladina, je odšla na Stanovljansko polje, kjer so pokopani čehoslovaški vojak, ki so bili ustreljeni od avstrijskega prekega sode. Na tem mestu je postavljena spominška plošča. Odkritju te plošče sta prisostvovala v imenu vlade prosv. minister dr. Korošec in vojni minister general Hadžić ter zastopnik kralja. Deset trobentačev je objavilo otvoritev svečanosti. Pozdravni govor sta imela vojni minister gen. Hadžić in čehoslovaški predstavnik Voita. Po končanem opravilu je prvi povzel besedo predsednik kragujevske občine Kolaković, ki je očrtal trpljenje

nje Čehov in Slovkov v avstrijski vojski in oglašil idejo vseslovenstva. Nad vse temperamenten je bil govor književnika Branislava Nušića, ki je pozdravil Čeha in Slovake in izrazil željo za nadaljnje zблиžanje z Jugoslovenci. V imenu Masarykovem se je zahvalil čehoslovaški poslanik Šeba, ki je povdaril, da so te svečanosti najboljši dokaz bratstva Srbov, Hrvatov in Slovkov. Nato so govorili še predsednik čehoslov. parlamenta Derer, dr. Beneš in dalje zastopniki raznih nacionalnih organizacij itd. Po svečanosti se je vršila revija trup in revija nacionalnih in sportskih udruženj. Svečanostim je prisostvovalo preko 20 tisoč oseb. Po končanih svečanostih je bil intimen banket, na katerem so se vrstili govori in napitnice. Kralju in Masaryku sta bili poslani udanostni brzojavki.

DR. BEHMEN PRI MARINKOVIČU.

Beograd, 29. septembra. Včeraj dopoldne je minister za socialno politiko dr. Behmen posetil zunanega ministra dr. Marinkovića. Potankosti o tem posetu niso znane.

POTOVANJE DR. KUMANUDIJA V PARIZ.

Beograd, 29. septembra. Radi izvrševanja posebnih poslov, ki so v neposredni zvezi z delom naše delegacije v Ženevi, je predsednik naše delegacije v Zvezi narodov dr. Kumanudi po naredbi naše vlade odpotoval v Pariz.

nar in vsi, ki so patrioti in človekoljubi. Ravno vsled tega pa je tudi danes otvorjeni novinarski kongres največje važnosti za vsjo javnost, ki mora reči, da je napredek novinarstva tudi njena stvar!

Dejali smo že, da ni današnje novinarstvo več na višini svojih dolžnosti. Ampak krivda ni samo na strani novinarjev? Kaj stori za uspešnost njihove idealne borbe? Kako se oddolži delu taji pravega novinarja? In ali ne daje slabi, pa opolzkji stvari prednost pred člankom, ki je napisan s srčno krivjo?

Kakor vsak posameznik, kakor vse življenje, tako ima tudi novinarstvo svoje slabe trenutke. Toda novinarji hočejo, da kot prvi izidejo iz sedanjih vsepšnih slabih trenutkov in v tem znamenju se bo vršil tudi danes otvorjeni kongres, na katerem so prvič opravljene ceremonije paradnega kongresa in uveljavljene težkoče delovnega kongresa.

In zato pozdravljamo današnji novinarski kongres, in zato mu v interesu javnosti želimo čim več uspeha!

Na delo za zmago pravega novinarstva!

DELEGACIJA SODNIKOV PRI DAVIDOVIČU.

Beograd, 29. septembra. Delegacija sodnikov je včeraj posetila predsednika vlade Davidovića in mu izročila svoje zahteve, da pride zakon o sodniških pred plenem narodne skupščine. Dalje naj iz te uredbe izpade 9. skupina prve kategorije, ostali sodniški uslužbenci pa naj se prevedejo za eno skupino naprej in naj se popravijo na ta način pogrške v prejšnji razporeditvi. Izplačati se morajo vse sedaj še neizplačane priitkline, tako n. pr. razlika plač po novem uradniškem zakonu in povečati se morajo sorazmerno postojee doklade sodnikov. Ta delegacija sodnikov je posetila tudi pravnega ministra. Kakor naknadno doznavajo, je delegacija zahtevala, da se sodni pisari prevedejo v 8. skupino prve kategorije s položajno plačo 7. skupine, tako da bodo sodniški uradniki pričeli svojo karijero s 6. skupino prve kategorije.

AKCIJA RAZBOJNIŠKIH TOLP PROTI NASI DRŽAVI.

Podgorica, 29. sept. Včeraj je dospel v Skader v spremstvu članov komitske organizacije Ivan Bulatović, bivši major v črnogorski vojski, ki je privedel s seboj tudi okoli 100 svojih ljudi, ki so pripravljeni upasti v črnogorsko ozemlje. Po informacijah je bil Bulatović pred nekaj dnevi v Bolgariji, kjer se je pogajal z makedonstvujuščinimi za skupno akcijo, ki naj bi se izvedla istočasno v južni Srbiji, Albaniji in Črni gori. Tudi kosovski komitet je Bulatoviću obljubil svojo pomoč. Albanska vlada ni podvzela nobenih mer, da bi pregnala te razbojniške tolpe in kakor izgleda se bodo radi tega odnošali med nami in Albanijo še poslabšali.

Neodvisni radikali za bratski sporazum

Obsodba osebnosti v radikalni stranki, ki so zagrešile korupcijo.

Beograd, 29. septembra. Na konferenci neodvisnih radikalov iz cele države je bila sklenjena sledeča resolucija: Deželna konferenca neodvisnih pravih radikalov, pripadnikov pokojnega Stojana Protića pozdravlja pokret resničnih radikalov, ki stremi za tem, da se odpravijo vse ovire, ki poskušajo to najstarejšo, najzaslužnejšo in največjo stranko našega naroda potisniti s pravega pota in jo vreči izven upliva na državne posle.

Oboja osebni režim v stanki, ki je predvsem kriv tudi strahovite korupcije v strankinem vodstvu in izraza globoko prepričanje, da bo to zlo uničeno. Iskreno pozdravlja delo za bratski sporazum Slovkov, Hrvatov in Srbov in smatra, da v tem ne leži samo rešitev te narodne države, pač pa se s tem omogoča tudi ujedinjenje vseh

južnih Slovkov v veliko, narodno državo, ki bo obenem tudi največje jamstvo notranjega mira v jugovzhodni Evropi.

Neodvisni radikali ne vodijo borbe proti radikalni stranki, in niti ne žele s svojim delom stranko oslabil. Oni se organizirajo v svojih organizacijah, ker drugače ni mogoče voditi borbe proti enostranskemu in nasilnemu reševanju našega notranjega državnega vprašanja, kakršno vsiljuje danes i stranki i zemlji strankino vodstvo, in se hoče ujediniti z vsemi ostalimi zdravimi elementi stranke v onem trenutku, ko se iz stranke odstranijo oni, ki so zapeljali stranko na stranska pota v njeno lastno škodo, kakor tudi na škodo narodnega edinstva in narodne dinastije, ko so se izneverili slavni preteklosti radikalne stranke.

Avdijence pri Davidoviču.

Beograd, 29. septembra. Državni podtajnik notranjega ministrstva Cemović je včeraj posetil Davidovića in mu referiral o poročilih iz notranjosti, ker se Nastas Petrović nahaja v Jagodini. Dalje je Davidovič sprejel Marinkovića, s katerim se je razgovarjal pol ure. Politični krogi trdijo, da je bila ta konferenca posvečena izključno odnosom med našo državo in Bolgarsko, zlasti poslednji izjavi Protogerova, ki preti z atentatom na našega kralja. Celokup-

ni beograjski tisk zahteva od predsednika vlade, da energično nastopi proti bolgarski vladi, ki dopušta, da se na njenem ozemlju zbirajo razbojniške tolpe in pripravljajo atentat na vodilne osebe v naši državi.

Beograd, 29. septembra. Včeraj dopoldne je posetil Davidovića general Milić, predsednik naše komisije za razmešitev z Italijo. General Milić je obvestil Davidovića o stanju, v katerem se nahaja razmejitveno vprašanje.

Kongres saveza zemljoradnikov.

Beograd, 29. septembra. Včeraj se je vršil v domu Kola srbskih sester kongres saveza zemljoradnikov. Pred kongresom se je vršilo na Trkališću zborovanje, katerega so se udeležile delegacije iz vseh pokrajin. Zborovanje je otvoril predsednik glavnega izvršnega odbora Spasoje Dimitrijević. Na zborovanju so govorili g. Dobroslov Tomašević, ki je kritikoval delo glavnega odbora, dalje nar. poslanec g. Vojta Lazić o delu zemljoradniškega kluba, delegat iz Slovenije g. Mirmolja o potrebah in razpoloženju slovenskega kmeti. Govorniki so predvsem naglasili potrebo čuvanja edinstva zemljoradniškega pokreta. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano in je poteklo v popolnem redu.

Popoldne ob 15.30. se je vršila otvoritev kongresa, na katerem je bil

INTERVENCIJA HRSS V ZADEVAH DALMACIJE.

Beograd, 29. septembra. Poslanec HRSS Bačinić je danes posetil Davidovića in se z njim razgovarjal o odstavitvi velikega župana v Splitu. Dalje je zahteval: 1. da se pošlje takoj pomoč siromašnim seljakom v splitski oblasti, zlasti onim v 3. coni; 2. da se nadoknadi izguba Zadra z vzpostavitvijo 3 mest v okolici: Biograd, Nin in Preka; 3. da se med 2. in 3. cono čimprej vpostavi normalni odnošaji; 4. da se v 3. coni spremeni dosedanja zamena denarja (v razmerju 1 : 18); 5. da se na zakonski podlagi odloka vlade ukine izvrševanje obsodb v agrarnih procesih v Dalmaciji. Bačinić je izjavil, da je Davidovič na vse to pristal. Nato je Bačinić posetil še trgovskega in finančnega ministra radi personalnih stvari.

ZBOROVANJE DEMOKRATSKE OMLADINE.

Skoplje, 29. septembra. Včeraj se je tu vršil kongres demokratske omladine. Na kongresu je bil predčan ekspozice o notranji in zunanji politiki, dalje ekonomsko-socialno, kulturno-prosvetno, strankino in novinarsko poročilo.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 29. septembra.

Vrednosc.

Delnice. a) Denarni zavodi. Celjska posojilnica denar 215, Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 240, Merkantilna banka denar 123, blago 130, i. Hrvatska štedionica denar 916, blago 922. b) Podjetja. Strojne tovarne in livarne denar 148, blago 156, Zdravstvena papirnice blago 123. Zelo-

nice itd. 4 in pol % kom. zad. dež. banko blago 90.

Produkti.

Tramti merkant, tesani 5 m dolž. 16/22 frko meja 21 vag. denar 418, blago 424, zaključ., tramti merkant, tesani 7 m dolž. 19/24 frko meja 11 vag. denar 418, blago 424, zaključ., remelnji 4 do 5 m 8/10 frko meja kol. 10 vag. denar 804, blago 812, zaključ., hrastovi plohi 1. 3, 5, 6, 8, frko Lj. denar 1500, hrastovi frisi 5, 6, 7, 8, frko meja blago 1800, oglje 1. vilano frko meja denar 113.50, drva suha bukova 1 m dolž. frko naklad. post. denar 26.50, pšenica domača frko Lj. denar 370, pšenica bačka frko bačka post. blago 265, oves bačka frko bačka post. blago 265, oves bački frko Lj. blago 335, suhe gobe srednje frko Lj. denar 60, fižol ribničan fr. za netto Postojna trans. očičen blago 650, fižol prepehtar orig. frko Lj. denar 450, fižol prepehtar z roko izbran frko Lj. denar 550, fižol mandaloni orig. frko Lj. denar 350, laneno seme medjimursko frko Lj. denar 620, blago 650, konoplja mandžurska brutto za netto frko Lj. blago 880, repica divja frko slavons. post. denar 255, krompir uzančni frko naklad. post. blago 120, i. garant. ban. čista svinjska mast kg frko magac. Lj. blago 35, i. soljena samo hrbna slanina za kg frko magac. Lj. blago 36, i. prekajena slanina frko magac. Lj. blago 34.

Zagreb, 29. septembra. Curih 13.75—13.85, Praga 215.25—218.25, Pariz 379—384, New-York 71.30—72.30, London 320.675—323.675, Trst 314.90—317.90. Valute: Dolar 70.50—71.50.

Curih, 29. septembra. Beograd 7.30, Praga 15.725, London 23.43, Pariz 27.15, New-York 525.75, Milan 23.0125, Berlin 125 Dunaj 0.0075 %.

Trst, 29. septembra. (Predborza.) Beograd 31.50—31.60, London 101.75—101.80, Pariz 119.75—120.50, New-York 22.725—22.80, Curih 433—434.50, Dunaj 0.0019—0.0020, Praga 67.87—68.25.

Dr. I. Stefančić, Ljubljana:

I. kongres pravnikov kraljevine SHS

Splošni vtisi. Pomen kongresa. Njegov statut in poslovnik. Bodoče smerice.

Po tolikih kongresih raznih stanov in strokov se končno zbrali tudi pravniki iz vseh delov države na skupnem zborovanju v Zagrebu v dneh 19.—22. septembra t. l. Ker so vsa stanovska in strokovna gibanja potrebna in so pozitivna in zdrava stran našega družabnega udejstvovanja, mi bomo dovoljno, da kot pravnik iznesem nekoliko splošnih vtisov in misli o prvem pravniškem kongresu kot zborovanju in organizaciji, ki ji pripisujem značaj in pomen od prvotne važnosti.

Sestleno zakonodajno blodenje, neurejeno sodstvo, pomankljiva uprava in splošni kaos v administraciji, vsi ti in njim slični problemi izvajali so najhujšo potrebo, da o njih sprekovito svojo besedo pravniški poklic, ki je ali bi vsaj moral biti na redu in konsolidaciji v državi najbolj zainteresiran. Tako se je na inicijativno pravniškega društva v Ljubljani s sodelovanjem pravniških društev v Zagrebu in v Beogradu sklical prvi kongres pravnikov z namenom, da si osnuje svojo stalno organizacijo in da razpravlja o nekaterih najaktualnejših pravnih vprašanjih (zakonodajna tehnika, pravna pomoč, prisilna poravnava, odvzeti red). Zbor je bil izborni pravilnik in organiziran ter zelo dobro obiskani in za to gre vse priznanje in zahvala njegovim prirediteljem. Bil je to prvi poskus, ki se je razvil v stalno manifestacijo pravniške misli in solidarnosti vsem stanovom pripadajočih pravniških krogov. Po drugi strani pa je bil zbor tudi ostrba obsodba naših sedanjih neurejenih razmer. Med referati, ki so stali na strokovni višini (v njih podrobnosti se seveda ne morem tukaj spuščati), se je čula pikra in deloma uničujoča kritika sedanjega zakonodajstva, izvajanja sodstva in administracije, ki je od dne do dne manj strokovna, mesto da bi se depolitizirala. Nadaljevanje v tej smeri bi moglo postati uspešno za državo in družbo, ker ljudstvo izgublja vero v pravdo in pravičnost zakona, kakor tudi avtoriteto do oblasti in njenih funkcionarjev. Se danes n. pr. ne posluje v ustavi predvideno kasalsko kot najvišje sodišče za celo državo, ki bi razločevalo v kompetentnih konfliktih med sodišči. Posledica tega nedostatk je, da postajajo pravomočne razsodbe iz ene oblasti neizvedljive in iluzorne, ker jih sodišča drugih oblasti ne izvršujejo. Dragoceno je bilo priznanje državnega svetnika N. N. v I. sekciji o tem, da državni svet, ki je najvišje državno upravno sodišče, posluje nezakonito in da imajo na njegove razsodbe odločilen vpliv posamezni resortni ministri. To je pa mogoče vsled tega, ker je večina državnih svetnikov nekvalificirana, brez strokov-

nega znanja in sedi v državnem svetu le po protekciji ali ali one partije. Tudi se je kritiziral sam način današnjega zakonodajstva, ki ne sloni toliko na življenjskih potrebah in strokovnem znanju, kolikor je motiviran v politični, strankarski demagogiji. Sprito takih razmer je za pravni obsto države eminentne važnosti, da obstoji svobodna institucija, kakor je pravniški kongres, ki naj izraža svoje mišljenje v vseh pravnih strokah.

Samo osnovo organizacije, poslovanje kongresa in njegovo tehniko so sklicatelji izdelali po analogiji slične institucije, ki posluje v Nemčiji že od leta 1870 dalje pod takozvanimi »Juristenten«. Po sedanjih pravilih je namen kongresa pravnikov, ki zboruje enkrat na leto — torej periodično — dvojni in sicer: medsebojno spoznavanje in razpravljanje o važnih vprašanjih iz zakonodajstva in sestavljanje zakonov predlogov in načrtov. Vse to delo sloni na odboru 10 oseb, ki pripravljajo kongres, razdeljuje referate ter izvršuje kongresne sklepe. Kongres zboruje po že vnaprej določenem poslovniku v plenarnem zasedanju, kjer se čitajo zaporedoma vsi na dnevni red postavljeni referati, o katerih se nato v posameznih sekcijah razpravlja, nakar se v drugem in končnem plenarnem zasedanju brez debate glasuje o resolucijah posameznih sekcij.

Za prvi kongres, kjer je šlo za poskus in predvsem za zunanjo manifestacijo, je navedena prvotna osnova organizacije in zborovanja umljiva in zadostna ter se na njej radi občuvanja splošnega zunanjskega vtisa in vsled pomankanja časa ni moglo ničesar ali ne dosti menjati. Razmere same pa bodo pokazale, da v bodoče taka osnova za obširno in resno delo v sedanjih časih ne zadostuje ter bodo sile k reorganizaciji. Že prej je bilo omenjeno, da se je iz referatov čutila potreba, da pravniška organizacija z ozirom na sedanjost naš tranzitni položaj nastopa avtoritativno ne samo v čisto strokovnih, ampak tudi v splošno javnih vprašanjih, da s tem vpliva na razvoj države in da dvigne zamenjane avtoritete inteligence na njej odgovarjajočo stopnjo. Poleg tega pa je bila naglašena tudi socialno-stanovska stran organizacije. Povdarjalo se je n. pr., da je eden prvih pogojev za pravilno izvajanje sodstva tudi pravičen zakon o sodnikih, ki jim zagotavlja stalnost in status primerno življenjske eksistencije, kakor je za dobro upravo in administracijo potrebno, da zakon o javnih namestnicah tem zagotavlja stalnost in status primerno življenje.

(Dalje prihodnjič.)

Mednarodni kongres za socialno politiko v Pragi.

Prvi teden oktobra se bo sestalo v Pragi do tisoč osebnosti, ki spadajo med najznamenitejše na polju socialno-politične teorije in prakse, da na mednarodnem kongresu pregledajo dosedanje delo v tej stroki in da začrtajo smernice nadaljnjemu razvoju.

Zakaj pravzaprav gre pri praškem kongresu? Zakonska zaščita delavstva pomenja za podjetnike praviloma znatno povziranje proizvodnih stroškov, kar lahko zmanjša konkurenčno zmožnost ene države napram drugi, v kateri delavstvo ni v enaki meri zaščiteno. Vsled tega se je že pred kakimi 100 leti rodila misel, da naj bi se zaščita delavstva po mednarodnih pogodbah kolikor mogoče enakomerno razširila na vse industrijske države, da bi se na ta način preprečil beg kapitala in za njim seveda tudi delavskih sil v države, ki so manj obtežene z zaščitnimi zakoni.

Tukaj se ne moremo baviti z zgodovino gibanja socialne politike, zadostuje naj, da omenimo ustanovitev mednarodnega urada za zaščito delavstva v Pari-

zu l. 1900 in pa mednarodnega združenja za boj proti nezaposlenosti v Parizu l. 1910. Seveda sta mogli obe ti združenji vplivati na razvoj socialne politike le s propagando svojih idej, prepričevalnostjo svojih dokazov in vzbujanjem socialne vesti, ker sta se pri svojem delu mogla opirati le na znanstveno avtoriteto.

Po vojni je tudi tu nastopil preobrat in pri Društvu narodov je bila ustanovljena stalna organizacija dela, ki letno sklicuje mednarodne delavske konferenice, na katerih se je dosedaj sprejela že cela vrsta predlogov za mednarodne konvencije (n. pr. osemurni delavni čas, prepoved nočnega dela za ženske in mladoletne, o zaščiti mater, o zaposlenju otrok, posredovanju dela itd. Poleg tega se je izdelalo na teh mednarodnih konferencah tudi več predlogov za smeri notranjdržavnega zakonodajstva, da bi se tudi v vprašanjih, kjer je izkteri-kolih vzrokov mednarodna konvencija nemogoča, dosegla čim večja podobnost. Seveda so se tudi tukaj pokazale

težkoče in od na dosedanjih kongresih sprejetih konvencij je bilo do sedaj ratificiranih komaj 12 odstotkov. Konvencijo o osemurnem delavniku je na primer ratificiralo samo 5 držav (od industrijskih samo Čehoslovaška).

Program sedanjega kongresa obsega predvsem pregled dosedanjega dela zakonske zaščite delavstva, socialnega zavarovanja in boja proti brezposelnosti. Nato pa se bo razpravljalo o gospodarskih, moralnih in socialnih posledicah osemurnega delavstva, katero vprašanje je stopilo v ospredje zlasti odkar je bil osemurni delavnik odpravljen v

Nemčiji, kar seveda ne more ostati brez dalekosežnega vpliva na sosednje države. Kongres ne bo deloval v komisijah, temveč se bodo vsa glavna vprašanja v svrhu propagandne manifestacije obravnavala na plenarnih sejah. Da se bo na tem kongresu razpravljalo tudi o vedno bolj perečem vprašanju socialnega stališča inteligence in razvrednotenju duševnega dela ter njegovega uravnovešanja s fizičnim delom, je samoposobi umevno. Ker baš ravnotežje med obojema sestavnima deloma vsega gospodarstva in socialnega življenja je pogoj za zdrav razvoj človeške družbe.

Okrožni urad in pa škodljivci obrti, trgovine in industrije.

Do danes smo trgovci, obrtniki in industriji v Sloveniji plačevali velikanske zneske v ta zavod. Pred centralizacijo tega zavoda je bolniška blagajna za Slovenijo prav dobro delovala in je bilo tudi precej milijonov naloženih po naših zavodih. Pa kakor pri vsaki stvari, tako tudi tu! Gotovi gospodje, ki so bili navdušeni povsod tam za centralizacijo, kjer so imeli pričakovati oni sami gotovih koristi! Če pa je bilo to na škodo delavstva, kakor tudi obrtništvu, trgovine in industrije, to je to gospodo proketo malo brigalo!

Vedeli so dobro, da je imela bolniška blagajna za Slovenijo precej milijonov, vsled tega so ustanovili centralo, osrednji urad v Zagrebu, kamor naj se steka jo od vseh strani naše države vsi ti milijoni. A določili so že vnaprej, da se imajo vsi ti milijoni naložiti v banko njihovega velikega podpornika in somišljenika! Seveda, na ta način je bilo potem lahko delati s tujim denarjem. Denar so plačevali po 5 odst., a naprej so ga odajali obrtnikom, trgovcem in industriji po 25 do 30 odst. Namesto, da bi dobili mi ta denar po primernih obrestih direktno, so bogateži od njega tuji!

Najlepše vsemu je, da so ustanovili nekaj sosvet, kamor so kratkoročno komandirali gotove ljudi, a obrtniki, trgovci in industriji pa smo bili oropani svojih pravic in nemogoče je bilo, da bi prišli do kake besede in do soddločanja. Imeli smo pač do danes dolžnost, da smo plačevali, a gospodarili so drugi.

Politične vesti.

— Posvetovanja fašistov. Med fašisti se vse priprave za zasedanje vodstva stranke, ki prične 6. oktobra. Ministrski predsednik je konferiral s poveljnikom milice generalom De Bono, dalje s člani izvršnega odbora fašistovske stranke Barnaboni, Farinazzim in Melchiorjem. Posvetovali so se o političnem položaju, ki je baje postal za fašiste nekoliko ugodnejši. Poleg tega se bo prihodnji teden sestalo v Rimu vodstvo fašistovskih sindikalnih organizacij, ki bo med drugim razpravljalo tudi o bodočem kongresu.

— Propadanje približevcev. Zagrebška »Narodna Politika« piše: »Približevci demokrati se drže pri življenju le s težko muko. Med Hrvati skoraj nimajo nobenih pristaev. Izdala jih je Dalmacija, izdala jih je Primorje in sedaj se jim rušijo še pozicije v Zagrebu. »Slavenska banka« nastopa proti njim kot neusmiljen upnik, zahtevajoč izplačilo dolga v znesku par milijonov dinarjev. »Riječ« toliko da ni izdihnila. Tiskarna je odpovedala kredit in glavno glasilo Približevca živi samo od številke do številke. Odeleli so ministrski stolčki, odeli se tudi bogate podpore. Slično je tudi z beograjsko »Rečjo«. Tudi tam je konec disposicijskega

fonda pa se i »Reč« pripravlja na smrt. Vse demokratske pozicije so razmazane. »Gospodarsko društvo« je izgubilo dr. Franjo Poljaka, ki je bil zelo iznajdljiv za najdenje materialnih sredstev za se in za svoje društvo. Demokrati so v sluhih skrbeli. Če se vzdrži Davidovičeva vlada dalj časa, potem bo med zagrebškimi približevci skoraj polno zanim. sosejci in poloniji. In za Zagrebom bodo padle tudi vse ostale trdnjave Približevca. Tako »Nar. Politika«. Dostavlja, da so se v Sloveniji te trdnjave že pričele podirati in v soboto je »Slovenski Narod« slovesno prekalil vsako zvezo z mladino.

— Mac Donaldove izjave. Angleški premier Mac Donald je bil v zadnjem času zaradi svoje zunanje in gospodarske politike predmet najostrejših napadov. Včeraj je pri zborovanju delavske stranke porabil priliko da se je v daljšem govoru zaopredelil svojim kritikom. Seveda ta govor ni obsegal opravič, pač pa težke obtožbe proti liberalcem in konservativcem zaradi njihovega stališča niemu nasproti. »Cele te dni so nas obtekovali in celo naš osebni karakter ni bil varen pred njimi.« Je izjavil. Značilne pa so besede, ki se tičejo nastopa njegove vlade: »Ko sem prišel v Foreign Office, sem našel svet, gnan v bankrot. In ta je bil večji, kakor leta 1914. Mesto zaupanja sem videl nakopičevanje nestrinosti. Našel sem od enega konca sveta do drugega le ljudi, ki so razmišljali o ojačenju svojih egoističnih namerov.« O najaktualnejši točki angleške zunanje politike, o angleško-ruski pogodbi, se je Macdonald izrazil, da bo na vsak način vztrajal pri tej pogodbi in da bo apeliral na narod, če bodo poskušale politične stranke to pogodbo pobiti.

— Amerika in sovjeti. Glasom zanesljivih virov so vesti o izpremembi stališča vlade Združenih držav, kar se tiče priznanja ruske sovjetske vlade, neresnične. Amerikanska vlada vzdržuje zmirom svoj prvotni namen in je pripravljena priznati sovjetsko vlado, če ta principijelno prizna dolgeve Kereškijske vlade in če je pripravljena poravnati škodo, ki jo so utrpeli ameriški državljani zaradi razlavitve. Od Rusije izražen sum, da je ameriška vlada v zvezi z georzijskim vstajskim gibanjem, označuje vlada smešnim.

— Francoski kardinali svare Herriota. Iz Pariza poročajo, da je ministrski predsednik Herriot prejel od francoskih kardinalov pismo, v katerem omenjeni kardinali opozarjajo Herriota, da bi bilo ukinitve francoskega poslanstva v Rimu ter uvedba francoskega zakonov v Alžiriji, ki bi bila združena z ločitvijo države od cerkve, v veliko nevarnost francoskemu prestižu v državi sami, kakor tudi v inozemstvu. Kardinali zahtevajo, da ostane francosko poslanstvo v Rimu in da francoska vlada spoštuje tradicije v Alžiriji-Loreni.

— Budget Zveze narodov. Celotni budget zveze narodov skupno z onim internacionalnega delavskega urada in stalnega mednarodnega razsodišča znaša, kakor je bil predložen komisiji skupščine Zveze narodov, za bodoče leto 22.638.133 zlatih frankov, to je za 670.548 zlatih frankov manj kakor za leto 1924.

— Papeževa okrožnica zaradi depolitizacije duhovščine. Kakor poročajo, je državni tajnik kardinal Gasparri v posebni okrožnici opomnil skofe in nadškofe, naj pazijo, da bi se duhovščina ne pečala s politiko.

— Izjave španskega kralja. Bruselski žurnalst Pierre Days je imel s španskim kraljem daljši razgovor. Kralj se je izrazil, da je njegov najpomembnejši cilj vpostavi-

tev miru in v zunaj Španije. Kralj je potrdil svoje sedanje in prejšnje sodelavce. »Tekom dvajdvajsetih let, odkar vladam, sem imel 240 ministrov. Potniki, ki prihajajo k nam, ne smejo soditi po zunanem videzu. Naše železnice deloma ne funkcionirajo še dobro in naša mesta niso še posebej čista. Vendar je treba pomisliti, da je Španija zadnjih sto let mnogo trpela vsled notranjih nemirov. Vojne, revolucije, bune, državni puči so sledili drug za drugim.« O direktoriju se kralj ni hotel jasno izraziti, vendar je namignil, da se peča z načrtom, kako bi vse naspornosti sli elemente sprilatelili in tako ustvarili temelje miru v Španiji.

— Benešovo poročilo v razorožitveni komisiji. Obširen referat, ki ga je imel čehoslovski premier Beneš v razorožitveni komisiji je bil sprejet z navdušenim odobravanjem. Politis je izjavil da je to odobravanje znak odkritosrčnega spoštovanja ogromnega dela, ki ga je izvršil minister dr. Beneš kot glavni sodelavec protokolega projekta za razorožitev. Zborovanje je izdelalo resolucijo, kateri so priložena obširna poročila, ki priporočajo vsem članom Zveze narodov ratifikacijo omenjenega protokola. Debate pred resolucijo so se udeležili med drugimi Branting, Allen in Boncounta, ki so vsi izrekli dr. Benešovo občudovanje za njegovo delo. O malih izpremembah poročila se je dr. Beneš zedinil še zvečer z omenjenimi govorniki.

Prosveta.

Predavanje v Mesnem domu. Opozorjamo na predavanje, ki ga priredi Čehoslovanska - jugoslovanska liga danes ob 8. uri zvečer v Mesnem domu. Predava ga dr. Fr. Mesmesel o »Češki upodabljalni umetnosti XIX. in XX. stoletja. Predavanje se vrši s sklopičnimi slikami. Vstopnina za osebo 3 din, za dijake 2 Din.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI**Drama.**

V sredo, dne 1. oktobra, se otvori redna dramska sezona z Rostandovo heroično komedijo »Cyrano de Bergerac« v Zuparičevem prevodu. Rokosno igra ga Sarčeva, Lizo ga Medvedova, dueno gna. Rakarjeva, Cyrano ga Putjata, Kristjana ga Drenovec, Ragneauja ga Lipah, stoltnika Castel-Jalouxja ga Skrbniček, Le breta ga Kralj, O. Levar nastopi prvič kot dramski član v vlogi grofa Guicha. V ostalem sodeluje skoro vse dramsko osebje. Režira g. Putjata.

Hrvaški umetniki v Dalmaciji. Te dni se otvori v Splitu velika razstava neodvisnih hrvaških upodabljalnih umetnikov, s katerimi razstavlja par največjih hrvaških upodabljalnih potec kakor I. Meštrovič, Benić, Kijaković, Babić, Miše, Studin, Varjat, Sulentić in Kršinić. Razstava bo obsegala okrog sto del slikarske in kiparske stroke.

Zborovanje ruskih učenjakov v Pragi. 25. t. m. je pričelo v predavalnicah prirodoslovnega zavoda Karlove univerze v Pragi zborovanje ruskih učenjakov, ki se jih je zbralo približno 300 s celega sveta. Zborovanje je otvoril prof. A. S. Lomšakov, predsednik odbora Zveze ruskih akademskih organizacij, ki je pozdravil udeležence. Rektor Karlove univerze, dr. Prastrek je pozdravil zborovanje v imenu čehoslovanskih visokih šol. Nato so bili prebrani pozdravi zborovanja. Popoldne je pričelo delo zborovanja v sekcijah.

Razstava francoske grafike in knjige v Pragi. V četrtek 25. t. m. je bila v Pragi odprta razstava francoske grafike in knjige. Razstavljene je okrog 5000 knjig, ki so razporejene po različnih strokah, kakor medicina, naravoslovje, zgodovina, geografija, sociologija, filozofija itd. itd. Tej razstavi je priložena ogromna kolekcija gravur in grafik, ki omogočajo pregled dela v tej stroki od XVI. stoletja pa do najnovejšega časa. Razstava je bila slovesno odprta ob navzočnosti važnih čeških in francoskih kulturnih in političnih funkcionarjev.

Karel Burian mrtev. Dne 25. t. m. je umrl v svojem rojstnem kraju Karel Burian, največji pevec češkega naroda in daleč izven mej svoje domovine velik sloves uživajoč umetnik. Po svojem prvem gostovanju v tujini v Berlinu je obiskal vsa večja nemška mesta in žel vsepovsod veliko priznanje. Pozneje je gostoval v Parizu, Londonu, New Yorku — vrata sveta so mu bila odprta. Ni je bilo dežele, iz katere bi se ne vrnil z novo slavo. Preziral je zunanji efekt in s toplo prisrčnostjo ostal zvest svojim umetniškim idealom, kar ga je dvignilo še nad one največje pevce, ki iščejo le uspehov.

Razstava češke moderne umetnosti društva Manes iz Prage je pred zaključkom. Razstava je prva mednarodna razstava upodabljalne umetnosti v Jugoslaviji in je bila za prireditelje, Narodno Galerijo, zvezana z velikimi stroški. Kljub značaju mednarodnosti, kljub gostovanju reprezentance češke umetnosti, izkazuje statistika obiska neugodno sliko na račun mnogobrojne inteligence ljubljanske. Če se je to zgodilo iz malomarnosti in odlašanja, je časa še pet dni, da se popravi zamujeno. Zlasti je neprijeten občutek, da izostaja od poučnih kulturnih prirediteljstev, in si ne moremo kaj, da ne bi ponovno apelirali na ravnanje srednjoškolskih zavodov, da pošljejo svoje gojence pod vodstvo v Jakopičev paviljon. Nazorni pouk potom tabel v ljudskih šolah je že davno vpeljan, razumevanje umetnosti se pa smatra za božji dar, ki naj uspeva ob golih frazah. Namen razstavo obiskati imate vsi, zato premagajte svojo težavost iz spoštovanja do samega sebe, iz taktosti do gostov in iz priznavanja dela človeškega duha.

Socialna zakonodaja v naši državi. Sestavil S. S. Izdala Strokovna komisija za Slov. (Pokrajinski odbor G. R. S. J.) v Ljubljani. Izšla je knjižica, ki je bila za orientacijo delavcev kakor podjetnikov že zdavnaj neobhodno potrebna. K razčiščenju nejasnosti in neorientiranosti o veljavnih in razveljavljenih zakonih v raznih panogah socialne zakonodaje bo ta knjižica mnogo pripomogla.

Knjižico je uredil odličen delavec na polju socialne zakonodaje, ki se je v vprašanjih delavske zakonodaje pečal pri delavskem oddelku Pokrajinske uprave za Slovenijo. Gradivo, ki je obseženo v knjižici je obdelano skrbno in izčrpno. Priporočamo knjižico tako podjetnikom kakor delavcem, ker bo lahko obojema prihranila marsikaj nepotrebnega spor in marsikatero nepotrebno pot. Knjižica se dobi po vseh knjižnicah in stane izvod Din 10. Naroča se pri Strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani. Selenbarzova ulica 6-II.

Arkadij Averčenko:

Nagla pomoč.

Če bi se ena izmed mirovnih konferenc vršila ne v razkošni, z bronzi, inramorjem in preprogami okrašeni palači, temveč na bregu preproste ruske reke, bi razprave o ruskem vprašanju potekale na sicerši način.

Puščoben, neprijazen, dolgočasen breg reke...

V reki tone človek. Njegova krčevito stisnjena roka se zdaj pojavi na površini vode, zdaj zopet izgine; kadar se za par sekund prikaže glava, — prereže tiho ozračje obupni krik trpina.

Na bregu je kopica ljudi. Posedli so se med bičevjem in gledajo.

Eden vleče kratko pipo, drugi žveči tobak, tretji puši cigaro.

Gledajo.

— Sirl! Ali ni tam v vodi človek?

— Da, musije, zdi se mi, da tone.

— Meni se tudi zdi. Če bi se samo kopal, ne bi suval tako krčevito.

— Mislim, da ga je zgrabil vrtnec.

Kaj pravite, ktere narodnosti je?

— Brez dvoma Rus!

— M-da! Ali imate ogenj sir?

Ta prokleta cigara mi je že drugič vgasnila.

— Prosim izvolite... Hm... da! Veste, tale človek lahko vtone!

— Seveda lahko!

— Dobro bi bilo rešiti ga, kaj pravite?

— Res bi bilo dobro!

— Zgrabil bi ga človek in izvlekel!

— In bi ga položil na suho.

— In bi ga pošteno zdrgnil s suknom!

— Pa konjaka bi mu vli v usta!

— No, jaz bi dal sukno!

— In jaz bi žrtvoval pol steklenice konjaka!

— No?...

— Kaj no?

— Edina ovira je še, da ga je treba izvleči.

— Seveda ga je treba. Pa kako ga je treba!

— Zgrabil bi ga za lase...

— Kaj pa mislite! Na tako nekulturen način to vendar ne gre. Če bi si jaz dovolil napraviti tako neotesanost, bi delavska stranka v naši skupščini takoj dvignila interpelacijo!

— Potem pa napravimo morda tako: vzrmo mu v vodo sukno in konjaka — pa naj se sam zdrgne in napije.

— In vrgla sta in šla.

— Ni ga dosegla. Glejte, potopilo se je.

— No da! Če ne bi imel nove sukne in če voda ne bi bila premrzla, bi ga...

— Veste kaj? Jaz imam dobro misel! Vzrmo mu rešilni pas!

— Kje pa je?

— Na stražnici, stari čuvaj ga ima.

— Kje pa je čuvaj?... Doma?

— Ne, znanec je šel obiskat.

— Če ni šel v gostilno »Pri zlati ribi« v Dolnje mesto? In če ga tam ni, ga je treba iskati pri njegovi sestri. Mogoče tudi, da je pri zetu. Poslati bo treba najprvo k znanemu, poni, če ga ni tam, v gostilno, če ga ni v gostilni — k sestri, če ga ni pri sestri — k zetu.

— Torej je stražnica zaprta?

— Da, zaprta je. Ali ne bi mogli vlomiti?

Kaj mi tam lahko medtem vtone.

— Kaj pa mislite, vendar ne smerno vlomiti tujih vrat. Le pošljimo po ključ k čuvajevim znancom.

— Kaj pa, če je odšel od tam?

— Potem bo v gostilni.

Koga pa naj pošljemo?

— Glejte, tistega fantiča, ki teče tam-le! Hej dečko, halo! Ali poznaš starega čuvaja iz stražnice, kjer je rešilni pas?

Pojdi k njemu po ključ rešilnega pasu. Dobil ga boš ali pri znanjih, ali »pri zlati ribi«, če ga tam ne bo, stopi k zetu, potem k sestri...

— Sedaj ne morem; mudi se mi v lekarno, grem po zdravila za mamo!

— Poglej ga tepca! No, teci v lekarno in odnesi domov zdravila, potem pa poišči čuvaja!

Ko jim je deček izginil izpred oči, so se ljudje pomirili. In znova so pričeli mirno pušiti, vleči in žvečiti.

— Sirl!

— Musie!

— Mislim, da smo napravili vse, kar smo mogli.

— O yes!

— Nismo ga izvlekli za lase!

— Ker to bi bilo nasilje!

— Pri čuvaju nismo vlomili vrat!

— To bi bilo protizakonito!

— In navsezadnje, vrgli smo sukno in konjak!

— Naša krivda ni, da se je potopilo.

— Pogledite ga! Ali se vam ne zdi, da spušča mehurje?

Seveda: bržčas od zadovoljstva, da je pomoč blizu...

Starega čuvaja so našli šele proti večeru.

Delegat delavske stranke je, kakor nalašč, še isti večer govoril velik govor, ki je obravnaval obnovo Rusije.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 29. septembra.

— **Dr. Miroslav Spalajković** v Beogradu. Naš poslanik v Parizu dr. Miroslav Spalajković je dopotoval v Beograd, kjer ostane nekoliko dni.

— **General Gijoma** v Beogradu. Bivši poveljnik zavezniških trup na solunski fronti general Gijoma prispe je dni v Beograd, kjer ostane nekaj dni. Iz Beograda odpotuje general v Atene.

— **Spanski general pride** v Jugoslavijo. Kakor poročajo iz Pariza, je bil poslan španski general Cavalcanti iz Madrida v Italijo in Jugoslavijo v svrhu proučevanja poveljnih vojaških razmer v teh dveh državah.

— **Himn.** Poročil se je včeraj g. ing. Fedor Bleiweis-Trsteniški, sin gosp. dr. Demetra Bleiweisa-Trsteniškega, zdravniškega šefa Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, z gospodoma fašistovske stranke Barnabom, Fabrikom gosp. dr. Antona Vučine v Trzinu.

— **Revizija veleposredstev.** V ministrstvu agrarne reforme so se formalne posebne komisije, ki bodo te dni odpravljale v Voivodino, kjer bodo izvršile revizijo odstopljenih veleposredstev. Komisije bodo odvezle zemljo vsem onim, ki jim ne pripada.

— **Diplome v 4 urah.** V našem uredništvu se je zglasil danes g. Srečko Potočnik, o katerem smo v številki 215 našega lista z dne 24. t. m. priobčili po nekem hrvaškem časopisu posmeto notico, da je g. Potočnik delil v Novem Sadu v svojih krojaških tečajih krojaške diplome v 4 urah in izjavil, da bi bila notica ne odgovarja resnici, zlasti v pogledu »tujega denarja«, s katerim je baje g. Potočnik pobegnil. G. Potočnik se je v času, ko se je raznesla vest, da je s tujim denarjem pobegnil, odpeljal za dva dni k svojememu na smrt bolnemu očetu v Kamenik.

— **Proti dvijemu zakonu vojnih vdov.** Ker vojna vdova izgubi svojo rento, ako se ponovno omoži, so nekateri vdove raje živele in se žive v takozvanem dvijem zakonu. Zakonska odredba glede izgube rente za živečo na novo sklenjenega cerkvenega zakona pa je radi tega imela svojo slabo stran ravno v tem, da je nehoti pospeševala konkubinast. Z zadnjo izpremembo avstrijskega zakona pa je bila ta zloraba odstranjena. Čehoslovaška je nedavno izdala zakon, ki se glasi: Ako živi žena vdova po padlem ali pogrešanem vojak v skupnem gospodinjstvu z drugim možem, tedaj se ji ustavi njena renta za čas te skupnega življenja. Ako vdova javi pristojnemu okrajnemu sodišču, da živi z drugim možem, se ji renta ustavi in iste ni treba plačevati nazaj. Ako pa oblasti same ugotovijo, da vdova živi z drugim možem in tega ni sama prijavila, tedaj mora plačati rento nazaj. Ako se vdova omoži, tedaj ima pravico zahtevati odpravnino v triletini letni renti.

— **Priloge točilcev** (prodajalcev) alkoholnih pišč radi odmere točilne takse za leto 1925. Do konca septembra tek. leta mora vsak točilec (prodajalec) alkoholnih pišč pristojnemu oddelku finančne kontrole predložiti podatke, ki so potrebni za odmero točilne takse za leto 1925. Kazni za zamude, opustitve ali netočnosti so izredno ostre: v lastnem interesu naj torej vsakdo nemudoma zadosti svojih prijavi dolžnosti. Seboj je pripravi: obrnite listine, podatke o dmenzionalnih točilnih prostorov, o broju miz, stolov, kopalni in največ istočasno sedečih gostov, o količini in izkušnjah iztočenih pišč po vrstah v enoletni dobi od 1. julija 1923 do 30. junija 1924 (posebej na drobno, posebej na debelo). Izkazila o obrtnih pravicah poslovalcev in kolek za 5 Din. Vsak naj pride osebno. Oproščeni te posebne prijave so v vinogradih — točnici vina lastnega pridelka, ki so v posesti dovolila finančne uprave.

— **Poplava v Petrogradu.** Po vestih iz Petrograda so povzročile tamkaj zadnje poplave ogromno škodo. Prizadeta so zlasti industrijska podjetja. Škodo cenijo na 10 milijonov 700 tisoč zlatih mark.

— **Velika zračna tekma** v Ameriki. Po poročilih iz New Yorka se pripravljajo v državi Ohio na veliktansko zračno tekmo, pri kateri bodo sodelovali tudi inozemski letalci. Tekmovalo bo naenkrat nad 200 aeroplanov, a zaključek tekme bo tvoril bombardment nekega umetnega mesta, ki bo zgrajeno po vzorcu New Yorka. Prireditelj računajo, da se bo udeležilo tekme nad 250.000 ljudi, a nagrade znašajo okoli 80.000 dolarjev. So pa amerikanec!

— **Brat Franca Jožeta I.** Henrik I., hče tuisti od tržaškega prefekta 400.000.000 kron. Dne 26. t. m. okrog 10. ure dopoldne je kakal med množico ljudi, ki so želeli konfirirati s tržaškim prefektom, tudi nekoliko neredno opravljenim individuum. Kakal je z izredno potrpežljivostjo, da pride na vrsto. Prišli so se mu sluge ter ga vprašali, kdo je in česa želi. Neznane je mirno odgovoril, da je Henrik I., brat pokojnega cesarja Franca Jožeta, ter, da je prišel, da dvigne kakih 400 milijonov kron, ki mu jih je zapustil njegov brat.

Hitro so razumeli, za kaj gre. Slučajno navzoči uradniki rešile postaje je nemudoma podpisal listek ter ga izročil dvema slugama z naročilom, da srenjita gospoda v banko. Kmalu na to je vstopil Henrik I. skozi stranska vrata v bolnišnico. Kam so ga privedli, je opazil šele, ko se je nahajal v ordinacijski sobi pred zdravnikom.

— **Novi tečaj** za strolepis, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začne na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojavila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Ljubljana.

— **Požar za glavnim kolodvorom.** Danes jutraj okoli pol osme ure je v železniški stanovanjski hiši za glavnim kolodvorom nenadoma izbruhnil ogenj. Goreti je prišlo v podstrešju. Nenadoma je bila vsa streha v plamenu in stanovanjci so prestrašeni nosili pohištvo iz stanovanj. Na lice požara je takoj prhitelo prostovoljno in policijsko gasilstvo, ki je ožem kmalu udušilo, tako, da so ostala stanovanja nedotaknjena. Streha je deloma pogorela. Kako je nastal ogenj, od sedaj še ni dognano, vendar kažejo vse okoliščine, da je prišlo goriti v podstrešju. Druge nesreče pri požaru ni bilo.

— **Svetlo-likanje** ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvršuje v v higijenični pralnici Fr. Simenca, Kolodvorska cesta 8.

— **Opozorjamo** na predavanje, ki ga prireditelji danes dne 29. septembra 1924 ob 8. uri zvečer v dvorani Mestnega doma Jugoslovensko-Čehoslovaška Liga v Ljubljani. Predava dr. Fran Mesesnel, asistent umetnostnega zgodovinskega seminarja ljublj. univerze o čehskem modernem kiparstvu in slikarstvu. Predavanje bodo pojasnjevale skulptorne slike.

— **Društvo najemnikov** za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odbojna seja v sredo dne 1. oktobra 1924 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritličje, desno.

— **Kavarna Jadran.** Vsak večer koncert prvovrstne damske kapela. Začetek ob 21. uri. Za obilen obisk se cenjenemu občinstvu najtopleje priporoča Zima, kavarinar, Breg-Turjaški trg 6.

V slovo!

V času svojega šestletnega službovanja kot ravnatelj **Delniške družbe pivovarne Union** v Ljubljani sem bil deležen nešteto prijaznih izrazov simpatije, zaupanja in prijetnosti vseh slojev prebivalstva.

Zal pa moram vsled obolnosti svojo sedanjo funkcijo prostovoljno položiti in se preseliti v svojo domovino v Graz. Vselej česar si štejem v prijeto dolžnost vsem onim, ki so mi vsled svoje prijazne in uslužne naklonenosti olajšali izpolnjevanje mojih dolžnosti izreči naličkretno zahvalo in se od njih prisrčno posloviti, globoko občudujoč, da mi ni moglo več, se osebno posloviti.

Moje bivanje v Sloveniji mi bo ostalo v neizbrisnem spominu.

Ljubljana, 28. septembra 1924.

KARL ERNST,

ravnatelj

Delniške družbe pivovarne Union, Ljubljana.

Maribor.

Svetovnoznani šahovski mojster Dr. Lasker pride v torek, dne 30. t. m. jutraj v Maribor in bo zvečer ob pol osmih predaval v mali Götzovi dvorani. Temu zanimivemu predavanju sledi ena simpatična igra. Vstopnice se dbe pri sodniku E. Kramerju, profesorju Favaju in v trgovini s papirjem Briskni v Slovenski ulici.

Jubililej. Višji revident drž. žel. v Mariboru gl. kol. g. Anton Petek obhaja 1. oktobra t. l. 40 letnico svojega službovanja. Zavednemu narodnemu uradniku in borcu prireditelj njegovi tovariši 30. t. m. častni večer.

Prikazni na nebu. V soboto, dne 27. tega meseca okoli 23. ure je bila videti v Mariboru repatica, ki je šla v smeri od jugozahoda proti severovzhodu. Njena svetloba je bila enaka luči avtomobila. Na njenem potu je bilo videti zarez padajoče iskre, ki so po par sekundah utrhle. — Dne 28. t. m. je pivovarinar Jos. Tschiligi na Koroski cesti v Mariboru dal namesititi zelo veliko posodo za segrete piva in 450 hektolitrov obsegajoči kotel za varjenje piva. Ti dve posodi je Tschiligi dobil pred tremi leti od tvrde Anton Steinkacker v Freisingu na Nemskem. Da so jo mogli spraviti na mesto, so morali kopati pri vratih 1 meter navzdol, ker je kotel preširok in previsok in ga drugače ne bi bili mogli spraviti notri. Pred 50. leti je dobil tudi tovarnar Götz 1400 hl obsegajoči kotel. Takrat se je vrv vrgla in kotel je zmečkal pod njim nabaločega se stavbenika Balzela.

Predznanost nemškega buršaka. Včeraj zvečer je stalo več gostilničarjev pred Gambirnovim dvorano, kjer so se vršilo zbiranje. Kar je nenadoma pristopil neki mladenič s cigareto ter zahteval ognja z besedami: »Oriona, gib Feuer! Gostilničarji so ga mirno opozorili, kako se naj obnaša, nakaž jih je »burša surovo nahrulili. Strahnil, ki so ga medtem pozvali mladočolci pasanti, je surovega odvedel na policijo, kjer se je ugotovilo, da je to visokolec Alfred Svelc, doma iz Poljčan, ki študira na Dunaju. Moral je plačati 50 Din kazni in seveda še kolikovo 20 Din.

Sreča v nesreči. Včeraj zvečer je prišel iz hiše 21 na Pobreški cesti 9 letni učenec Rudolf Kokoli naravnost v neki avtomobil, ki je privozil mimo. Sreča v nesreči je bila, da je fanta blaznik sunil v stran, da se je prekopeljal in ostal popolnoma nepoškodovan. Soterja ne zadene pri tem nobena krivda.

Tatvina. Helena Havlik, stan. v Gregorjevi ulici je javila policiji, da ji je bila ukradena iz stanovanja zlata ženska ura z verižico. Tatvina sta bila osumljena slikarska pomočnika Josip G. in Ivan C., ki sta takrat slikala sobo. Osumljena sta tatvino priznala.

Arrestacija. Včeraj je bil aretiran v Pobrežju mehanik Josip P. na zahtevo nekega kliničarjskega mojstra, ker mu je izmaknil gledališki daljnogled in po vrhu še osleparil za 80 Din. Aretirani tatvino deloma priznava.

Mlad potnik. Danes ponoči je policija dobila na kolodvoru v čakalnici nekega 12-letnega dečka, ki je spal. Na stražnici je deček izpovedal, da se piše Milorad Lazic in je doma iz Selc pri Sušaku, da pa nima nobenih dokumentov. Izpovedal je tudi, da ima sestrice, ki žive na Sušaku, nato pa je odšel v Ljubljano, kjer se je mudil nekaj časa pri svojem stricu, nekemu postrežniku na kolodvoru, Horvanu, ki ga je odslavljal ter mu dal denar, da se vrne nazaj na Sušak. Medtem pa je postalo v Zidanem mostu pre-spaj in se pripeljal v Maribor. Pri njemu je policija našla še 310 Din. Njegova izjava najbrž ne bo resnična. Policija sumi, da je Lazic pobegnil od doma.

Iz strankarskega življenja.

Redna seja Mestnega odbora NRS v Ljubljani se vrši jutri v torek dne 30. septembra ob 8. uri zvečer v tajništvo.

„Stenicol“

najboljše sredstvo proti steniciam. Glavna zaloga. Drogerija A. KANC, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Sport.

Čehoslovaška : Jugoslavija 2 : 0 (0 : 0).

Poraz, ki ga je zopet doživela Jugoslavija včeraj v tej meddržavni tekmi je bil sicer pričakovani, toda ne povsem zaslužen. Naši igralci so predvedli igro, ki je bila mestoma dovršena. V igri kratkih pasov, tipični češki igri, ki sta se je posluževali obe stranki, sta trčila skupaj dva enaka sistema, kjer je odločila le večja rutina in pa sreča, ki nam nikakor ni bila mila.

Hajduk, ki je zastopal naše barve, dasi ravno je podlegel, je prav čisto zastopal naš sport in nikakor ni razočaral. Po večini mladi igralci so predvedli igro, ki je bila mestoma dovršena. V igri kratkih pasov, tipični češki igri, ki sta se je posluževali obe stranki, sta trčila skupaj dva enaka sistema, kjer je odločila le večja rutina in pa sreča, ki nam nikakor ni bila mila.

Najboljša stran našega moštva respektivno Hajduka je njegova vigranost. Imamo brezdvomno veliko boljše posameznike, nikakor pa ne boljše celote. Da bi bil v napadu vsaj eden dober strelec ter nekoliko več produktivnosti pred golom, bi se rezultat glasil najmanj neodolčno. Vsi v prvem polčasu, ko so bili naši bolj od Čehoslovakov in zadnjih 15 minut so imeli Spilčani skoraj več zlatih šanc kot gostje v celji igri. Najboljši del našega moštva je bila obramba.

Dunajski sicer bolj od Rodina. Edini Zagrebčan v teamu, Friedrich v голу sigurno tako podaja so preveč na ekurzije. Dobra, le preveč defenzivna je bila krilaška vrsta, v kateri je član češkega moštva Knir prišel na višino šele po pavzi. Najboljša moč v napadu je bil levo krilo, Radić. Zelo dober je bil v polju trijo, osobito pa Bonadić II. Še najbližji v celjem ansamblu je bil Poduje Šme.

Čehoslovaki tehnično bolj in rutiniranejši, so imeli tudi v obrambi svoje najboljše moči. Tihlo Štaplik-Kuchinka-Seifert je bil pravec zid. Zelo na mestu je bila krilaška vrsta ki je enako dobro podpirala kot krila. V napadu najboljše stari Vanik, ki je bil idealen vodnik navale. Na isti višini je stal Jelinek, medtem ko je njegov partner na desnem krilu daleč zaostajal. Tanka teama Štapi in Sastovička nista prišla do velike besede, sicer zelo dobra.

Tekmi, ki se je vršila na igrišču Concordije, je prisostvovalo preko 8000 ljudi, med njimi mnogo veličnosti, med drugimi kraljev adjutant admiral Prica, komandant armije general Tucaković, čsl. gen. konzul, župan mesta I. Dr.

Točno ob 3.30 izidejo burno pozdravljeni Čehoslovaki v rdeče-belih sweatih z državno zastavo na prsih in modrimi hlačkami. Godba intonira češkoslovaško himno. Kmalu nato naši v modrih sweatih z državnim grbom, belimi hlačkami in rdečimi dolankami. Godba zaigra »Bože pravde«. Po medsebojnih pozdravih, kjer izloči predsednik JNS dr. Krenedić gostom lep soplek s trobojnic, da sodnik g. Braun iz Dunaja ob 3.40 početi znak.

Postavi moštvo: Štaplik (Slavia)-Kuchinka (DFC), Seifert (Slavia)-Kuchaf, Carvan (Zidenice, Brno), Ciper (CAFC)-Veselsky (Nuselsky), Štapi, Vanik (Slavia), Lavstavička (Zidenice), Jelinek (Vikt., Žilkov). Jugoslavija: Friedrich (Hlašk)-Rodin, Dulmović-Kesic, Knir, Poduje II.-Poduje I., Benčić, Bonadić II., Benčić I., Radić.

Čehoslovaki so takoj v fronti in že v 3. nevarna situacija pred našim golom. Naši dokaj nerotni vendar se kmalu znajdejo in razvije se krasna igra. Jugosl. se osvobodijo in v lepih potezah pridejo naši naprej. V 5. vide Benčić — Štaplik se mu vrže nasproti, Benčić shtira v prazen gol — toda v zadnjem momentu se znajde Kuchinka na mestu, ki brani z nogo iz črte. Takoj nato ulema Friedrich nevaren center Veselskyja. Igra se iz polja v polje. Prvi strel iz 20 m strelja Vanik mimo. Oster kazenski strel od črte kazenskega prostora drži v 15' Friedrich sigurno. Že naslednjo minuto ista nevarna situacija za Čsl. Slednjič čisti Štaplik. V 22 in 23' zastrelata Štaplik in Lastovitski volney. Kazenski strel v 23' iz 25 m zastrelja za las Bonadić II. Nato zopet Čsl. v napadu. V 30' prvi kot za Jugosl. Le odita smola prepreči uspeh. Vehementen napad Čsl. zaustavi sodnik v 35' v ofsidu. Jugosl. ripostrita toda Seifert odmeje v kazenskem prostoru Benčića z roko kar sodnik izpregle. V 40' prvi kot proti Jugosl., ki poteče brez nevarnosti.

Po pavzi se igra na odločitev. Čehoslovaki dajo vse iz sebe in se pri tem prav izdatno poslužujejo svoje telesne nadmoči. Že v prvi minuti izšli Radić drugi kot za Jugoslavijo. Poduje lepo centrita, toda zopet smola. Igra se na rezultat. V 11' spremeni Jelinek Vanikov pas na krilo v prvi gol — 1 : 0. Jugosl. takoj ripostrita, toda Benčić zastrelja preko. Čsl. v premoči. 16 minuta prinese Čsl. drugi kot in v 23' stavlja Vanik po krasni predpripravi drugi gol 2 : 0. Naš napad igra v tem času zelo netočno ter vsled tega ne more nikakor priti naprej. Dva zaporedna kota proti Jugosl. v 28' potečeta brez nevarnosti. Od tu dalje prevzema Jugosl. vodstvo do konca. Naš napad je premehek, naravnost nežen in tako izostane tudi uspeh. V 38' tretji kot za Jugosl. Čehoslovaki se je z naprom in veliko srečo ubranilo katastrofo. Minuto kasneje spasi Štaplik, ko sname Bonadić II. žogo iz noge. Kmalu nato konec.

Dunajski sodnik g. Braun je mlad, mali mož, toda velika glava. Ni opazil popolnoma vsega, toda imel je igro vedno v rokah. Po tekmi je imel naš izvestitelj priliko se razgovorjati s sodnikom, ki je pred letom vodil v Pragi tekmo CSR : Jugoslavija 4 : 4, in vodjo čsl. ekspedicije prof. Pelikanom.

G. Braun: Čehi so zaslužili zmago šele v drugem polčasu. Jugoslovani so bili v prvi polovici bolj in bi lahko dosegli 3 goteve gole. Najbolj mi je ugajala pri Jugoslovanih obramba in levo krilo, pri Čehih tudi obramba. Jugoslovani niso nikakor slabši kot pred letom v Pragi, le takrat so imeli več sreče kot danes. Čehoslovaki so mi bolj ugajali danes kot pred letom. Občinstvo me je prav prijetno iznenadilo.

Prof. Pelikan: Jugoslovani v prvi polovici boljše, vendar smo mi zmago zaslužili, ko se je Carvan znašel. Posledica je bila 2 gola. Zelo ugajal mi je Vanik, sploh naš trijo, kakor tudi Seifert in Jelinek. Jugoslovani skoro vsi zelo dobri le imajo premalo izkušnje.

NOGOMET V SLOVENIJI

Ljubljana. Hermes : Maribor 2 : 1. Ilirija : Jadran 2 : 0. Celje. Primorje : Galje 2 : 1.

Zveza bivših vojakov svetovne volne

Dne 31. avgusta na Brezjah izvoljeni odbor se je v svoji seji 1. septembra t. l. konstituiral tako: preds. M. Colarič, podpredsednik Jernej Halner, drugi podpredsednik g. Mihevc, tajnik Fr. Bonac, nam. Matičič, blagajnik R. Wagner, nam. invalid Sirle, odborniki: Juvan, Paulin, Račo Sturm.

Ta odbor je prevzel od sklicateljev sestanka 31. avgusta na Brezjah, ki so od prebitka darovali 1000 Din vojnim slepecem, 1000 Din pa Udrženju invalidov izvršiti sklepe darovalcev na Brezjah. Poslal je ministrskemu svetu in narodni skupščini sledeči poziv:

Dne 31. avgusta t. l. je zbralo nad 5000 bivših vojakov iz cele Slovenije na Brezjah (okraj Radovljica).

Na tem zboru je bil soglasno sprejet tudi sledeči poziv: Državno vodstvo, kraljevo vladu in narodno skupščino slovesno pozivljamo, naj kar najbolj pospešita resničnim potrebam tovarišev invalidov ter njihovih svojcev ustrezajoč zakon in pravilno izvajanje tega zakona.

Enako naj tudi poskrbita za dostojno oskrbo vseh vojnih grobov in pokopališč brez razlike v celi državi potom vojaške in civilne uprave v sporazumu s prebivalstvom in duhovščino.

Gospodarstvo.

Svetovna produkcija zlata v letu 1923.

V letu 1923 je bila produkcija mnogo nižja kakor l. 1915. Vendar pa je prenehala padati, kakor je bilo običajno v prejšnjih sedmih letih.

Po zanesljivih podatkih se je produciralo leta 1923 za 530.526 kg zlata, to je za 62.269 kg več kot leta 1922 in za 177.048 kg manj kot leta 1915.

Mnogo je pripomogel k zmanjšanju produkcije porast produkcijsk. stroškov, pomanjkanje delavne sile in kaotična politična in gospodarska situacija v Mehiki in Rusiji, ki so nekdat igrale važno vlogo v pridobivanju zlata.

Glavno vrelc svetovne zlata produkcije tvori še vedno Transval.

Ce razdelimo produkcijo zlata na razne države, vidimo takoj, da je padla, razven v Združenih državah, v Mehiki in v Transvalu, skoraj v vseh ostalih državah.

Sledeča tabela nam kaže svetovno produkcijo zlata raznih držav v poslednjih dveh letih:

Država	leto	kg	vrednost v milij. zl. fr.
Transval	1922	218.346	752
Transval	1923	284.068	978
Zjed. države	1922	73.498	253
Zjed. države	1923	77.292	266
Rusija	1922	43.304	165,5
Rusija	1923	45.784	158
Kanada	1922	28.040	131
Kanada	1923	36.578	126
Mehika	1922	23.203	80
Mehika	1923	24.261	83,5
Avstralija	1922	27.060	93
Avstralija	1923	24.105	83
Rodesija	1922	20.311	70
Rodesija	1923	20.124	60
Britska Indija	1922	13.063	45
Britska Indija	1923	11.882	41
Zap. br. Afrika	1922	6.532	22,5
Zap. br. Afrika	1923	6.532	22,5

× Sadni sejem v Ljubljani priredi »Sad-jarsko in vrtnarsko društvo« s sodelovanjem urada ljubljanskega veleselma od 18. do 20. oktobra, na kar se že sedaj opozarjajo prodajalci in kupci.

× Velike zaloge lentaka (»Tuffstein«) bi rada prodala neka tvrdka v Avstriji. Njen natančnejši naslov je interesantno na razpogo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

× Velaselm v Pragi. To-lesenski veleselm v Pragi po poročilih iz Prage izvanredno uspeva. V veleselskih palačah odmevajo jugoslovanski, francoski, angleški, španski, ruski in nemški jezik. To pot je že prvega dne veleselma prislo v Prago toliko število tujih posetnikov, da kaj podobnega ne pomnijo. Trgovci iz tuje izkazujejo veliko zanimanje ter so bile v raznih panogah že dopolne sklenjene številne kupčije. Tudi domači kupcev je prislo že prvega dne mnogo. Med tujci je na stotine iz Jugoslavije — posebno iz Slovenije.

× Zigosanje zlatnikov in srebrnjakov. V uradnem listu z dne 12. avgusta 1924, št. 75 je razglašena naredba o Zigosanju starih zlatnikov in tolarjev, ki se ne smatrajo za denar, nego za nakit, na katero se opozarjajo vsi, ki prodajajo tuj zlat in srebrni denar.

× Dobava ur za merjenje porabe vode. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do dne 20. septembra t. l. ponudbe glede dobave 2 kompletnih električnih kontrolnikov za merjenje porabe vode. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno na vpogled.

Podpisani odbor 31. avgusta od zborovalcev na Brezjah v to poverjen, sporoča ta poziv kr. vlad in narodni skupščini v trdnem zaupanju, da bo vsaj 10. leto, odkar so padle prve žrtve v svetovni vojni, državno vodstvo storilo, kar smo dolžni žrtvam vojne.

Pripravlja pravila za Zvezo bivših vojakov svetovne vojne in dostojno spomniško ploščo za svetilke na Brezjah.

Skušal bo vse storiti, da se pravično poskrbi za tovariše invalide, za ubodne svoje padlih tovarišev, da vsaka župnija ali občina postavi vsaj skromen spomenik (ploščo) padlim rojakom, da se zbero kmalu zadostna sredstva za skupen velik spomenik vsem padlim slovenskim vojakom v središču Slovenije in se dostojno urede vsa vojna pokopališča v Sloveniji.

V dosedaj teh namenov prosti vse rojake, da se odzovejo z obilnimi darovi na naslov: Prosvetna zveza (za Zvezo bivših vojakov) Ljubljana, Miklošičeva cesta 7 ali na upravo enega izmed slovenskih dnevnikov.

Pozivljamo vse organizacije, naj poskrbe za dostojno okrasitev vojnih grobov že za letošnje Verne duše in za osnivanje kraljevnega odbora za spomenik padlim vojakom v vsaki župniji!

Odbor Zveze bivših vojakov iz vojne.

Sama Angleška je producirala leta 1923 893.289 kg, kar znaša 72 odstotkov svetovne produkcije; od tega odpada na Transval 53,5 odstotkov, 5 odst. na ostale afriške kolonije, 7 odst. na Kanado, 4,5 odst. na Avstralijo in nekaj več kot 2 odst. na Indijo.

Gornje številke najboljše osvetljujejo gospodarsko moč britske imperije, ki objema takorekoč celo zemeljsko oblo.

Sedanja svetovna zlata produkcija ni še dosegla predvojne višine, vendar se zdi zadostna za sedanje potrebe.

Problem produkcije zlata ni več tako važen kot pred vojno.

Bolj je zanimivo vprašanje, kako je zlato razdeljeno.

Svetovna zaloga zlatega denarja znaša 50 milijard zlatih frankov.

Združene ameriške države posedujejo od te vsote nič manje kakor 23 milijard torej skoraj polovico, to je dvojni količino zlata, kot so ga imele pred vojno.

Danes je

To in ono.

Potepuški otroci. Eden najmarkantnejših socialnih pojavov zadnjih let v Rusiji so potepuški otroci. Posebno so se razširili od l. 1921, ko je v Rusiji nastala lakota. Potepuški otroci so raztreseni po notranjosti dežele in koncentrirani v velikih mestih in posebej v pristaniščih. Ti otroci ne vedo, kje imajo starše, kje so se rodili in kako so prišli v kraj svojega bivanja. Oni romajo po celi Rusiji, stisnjeni se na tovorne voze in se vozijo kot "črni pasazirji" iz kraja v kraj. Večji del so moški od 7 do 14 let, zanemarljivi in umazani, da si je težko predstavljati večje nesnage. Žive se z beračenjem, posebno pa s kradežem in ropanjem, ter prenočujejo večinoma v kakšnih zapuščenih hišah ali na prostem. V velikih mestih so postali že prav nevarni, ker se znanja na rafiniran način polastiti tuje last-

nine, posebno v gneči na velikih križiščih. Sovjetska vlada in usmiljene institucije žrtujejo veliko za boj tej novi ruski počešči, vendar so rezultati še minimalni. Oblasti jih zasledujejo z vso silo in jih oddajajo ali v deški dom ali v poboljševalnico. Pri vsaki aretaciji se taki otroci navadno branijo z vsemi štirimi, češ: »Mi nečemo stradati! Hrano bomo že nakradili sami.« Brez dvoma doračajo v tem naraščaju kader novih zločincev, če se oblastim ne posreči, da z radikalnimi sredstvi rešijo, kar se še rešiti da.

Camille Flammarion o opazovanju Marsa. Slavni zvezdoslovec Camille Flammarion piše, da opazovanje Marsa še ni končano in da pride zdaj baš naprikladnejši čas opazovanja. Učenjak piše: »Svetovno časopisje je naznanilo bratsko zблиžanje Marsa in zemlje podobno, kakor naznanja diplomatske sestanke diplomatov medna-

rodne politike, od katerih pričakujemo takojšnje uspehe. Vsled tega bi si lahko kdo mislil, da bi se v oni vetrovni in oblaci noči, ko se je Mars polvil vedno le za trenutek, moralo znanstveno rešiti celo vprašanje Marsa, posebno pa bi se moralo končnoveljavno odločiti o biti nebiti prebivalcev Marsa. Toda to je sicer zelo poetično in sugestivno, toda velika zmot. Velika sezona Marsa šele pričinja. Izpremembe v razdalji ne pomenijo v par mesecih ničesar. Mars je predmet marljivo opazovanja že od konca aprila. Doslej smo asistrali tam le zadnjim koncem zime in pričetkom pomladi. Šele početkom oktobra pozdravimo tam poletni čas in z njim najugodnejše pogoje za opazovanje onih čudnih pravilnih in periodičnih izprememb v konfiguraciji pojavov površine planeta, njenih morij, zalivov močvirij in kanalov. Sicer pa čez dve leti zopet vrne neobičajne

prilike opazovanja Marsa. Planet bode sicer bolj oddaljen, vendar osvetljen od sonca, ki ga bomo mi imeli za hrptom.

— Rekord v plesu. V Ameriki zopet, se razume, v New Yorku je plesal neki par neprestano 52 ur in enajst minut. Plesalka, neka Helen Mayer, je v tem času zgubila na svoji teži natančno 24 funtov. Ko je ples prenehal, so jo strašno bolele noge, katere je imela vse zatečene. Bila je tako izmučena, da so jo morali prepeljati v bolnico. Kdor toži o korpulenci, bi mu priporočili, da posnema gđ. Helen Mayer.

Naročite in širite „NAR. DNEVNIK“.

Vedno zadnje novosti

SAMO

GRICAR & MEJAC,
Šelenburgova ulica 3.

Lastnik:

Konzorij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

115

Nihče bi v tej umazani, sluhšani postavi, v tej čudni obleki iz kož ne spoznal elegantnega Thurana, ki so ga poslednjič videli na krovu »Lady Alice«.

Predno so bili ostali člani male družbe obveščeni o njegovem prihodu, sta ga lord Tennington in mis Strong izpraševala o usodi ostalih sotrpinov.

»Vsi so mrtvi,« je odgovoril Thuran. »Trije mornarji so umrli, predno smo prišli na kopno. Mis Porter je odnesla neka zver v džunglo, ko sem ležal v mrzličnem deliriju. Clayton je pred par dnevi umrl za mrzlico. In če pomislimo, da smo bili ves ta čas le par milj vsakebri — komaj dan hoda — strašno!«

Jane Porter ni vedela, kako dolgo je ležala v temni dvorani pod svetilščem starega mesta. Nekaj časa jo je tresla mrzlica in ko je ta prešla, se je počasi opomogla.

Vsak dan ji je žena, ki ji je prinašala jed, znameniti dopovedovala, naj vstane, toda vsak dan je Jane stresla z glavo in ji tako naznačila, da je preslaba.

Šele počasi se je zopet postavila na noge in poskušala potem hoditi, oprijemajoč se zidu.

Divjaki so jo opazovali zdaj z naraščajočim zanimanjem. Njihova žrtve se je zopet okrepila in dan se je bližal.

Končno je napolnil. Mlada žena, ki je Jane Porter doslej še ni videla, je prišla z nekaterimi drugimi ženami v ječo. Opravila je neke, očitno religiozne ceremonije.

Vsled tega se je Jane zopet ojunčila in se veselila, da je pala v roke naroda, ki stoji pod pomirajočim uplivom religije. Smela je torej upati, da bodo človeško ravnali z njo.

Ko so jo privedli iz ječe skozi dolge, temne hodnike na svetlo dvorišče, jim je voljno sledila in bila skoro srečna. Saj je bila med služabniki božjimi. Čeprav so si morda najvišje bitie drugače predstavljali kakor ona, ji je vendar zadoščalo, da verujejo ti ljudje v boga in je verjela, da so človeški in dobri. Ko je pa uzrla sredi dvorišča kamnat oltar in temnorjavne madeže po tleh, je ostrmelala in pričela dvomiti.

Ko so se sklonili k njej in ji zvezali noge in roke, se jo je polotil neznanski strah.

Hip pozneje so jo dvignili in položili s hrptom počez na oltar.

Tedaj so izginile vse njene nade.

Tekom grotesknega plesa svečnikov je ležala vsa trda od strahu na oltarju. Niti ostrega noža se ni upala več pogledati, ki ga je višja svečenica držala nad njo, da ji raztolmači njeno usodo.

Ko se je njena roka pričela spuščati nižje, je

Jane Porter zaprla oči in tiho molila k svojemu Stvarniku. Potem so njeni živci podlegli strašnemu razburjenju, da se je onesvestila.

Dan in noč je romal Tarzan skozi pragozd k mestu razvalin, ker je bil prepričan, da je njegova ljubica tam ujeta, če že ni mrtva.

V enem dnevu in v eni noči je prehodil toliko, kolikor je preromalo onih petdeset ostudnih mož v enem tednu, ker je hitel v višini skozi gozd, visoko nad grmovjem in goščavo, ki je ovirala hojo.

Iz pripovedovanja mlade opice je spoznal, da je ona samska bila le Jane Porter, ker je bila edina bela žena v celi džungli. Može so bili po opisu očitno le prebivalci razvalin mesta Opar.

Usodo deklice si je lahko predstavljajal iz lastne skušnje. Gotovo bodo položili slabotno telo na oltar, toda kdaj — tega ni mogel vedeti.

Na vsak način je moral hiteti. Pot se mu je zdela brezkončno dolga, toda končno je le dospel do skal, ki so mejile na brezupno dolino in pred njim so ležale pošastne razvaline mesta Opar.

Nago je tekkel preko prašnih, kamenitih tal proti cilju svojih želja.

Bo prišel pravočasno? Upal je. In če bi zakasnili, bi se vsaj lahko maščeval in zdelo se mu je, da bi bila njegova besnost sposobna pobiti vse prebivalstvo tega strašnega mesta.

Bilo je ravno polnoč, ko je dospel na veliko skalo, kjer je pričel tajni hodnik v mesto. Kakor mačka je splezal tja gori in je tekkel skozi dolgi, ravni, temni hodnik, ki je vodil k zakladnici. Komaj je prekorčal tega, je prišel do rova blizu ječe, odkoder je ušel skozi zid.

Naenkrat se mu je zazdelo, da čuje od zgoraj čudne glasove. Trenutek je postal in prisluškoval. Bili so glasovi mrtvaškega plesa pred početkom daritve in sprev velike svečnice. Razložil je celo njen glas.

Kaj je ceremonija, ki jo je hotel zabraniti, že tako daleč? Zgrabil ga je strah. Morda je prišel le minuto prezgod!

Kakor preganjena zver je planil čez prepad, ki je zazljal pred njim in odstranil na dobro mu znanim kraju le toliko kamnov iz zidu, da se je s svojimi mogočnimi pleči komaj prerinil skozi luknjo. Za njim je zgrmelo rahlo vloženo kamenje na tla.

Z enim skokom je planil k vratom, ki k sreči niso bila zaklenjena. Najbrže jih je La iz samega strahu, ker ga ni več našla tam, požabila zakleniti.

Tedaj je po znani mu poti prišel v svetliščno dvorano, toda ta je bila prazna. Z dvorišča je čul Lain glas.

Ples se je končal. Zdaj se je moral nož spustiti na žrtev. Hitreje kakor misel je drvil v ono stran, odkoder je čul glas svečnice.

Našel je tudi takoj prava vrata. Med njim in oltarjem so stale dolge vrste svečnikov in svečnic, čakajočih z zlatimi čašami.

Laina roka se je baš počasi spuščala na prsi slabotnega bitja, ki je mirno ležalo na trdem kamnu.

Tarzan je zastokal, ko je videl, da res leži njegova ljubljena deklica tam. Potem je zagorela njegova brazgotina na čelu kakor plamenec škrlat, na oči se mu je spustila rdeča megla in s strahotnim rojenjem besne orjaške opice je planil kakor mogočen lev med duhovne.

Prvemu je iztrgal kuh in udrihal okrog sebe kakor satan, dočim si je hitro utiral pot k oltarju.

Ob prvem trsu je Laina roka zastala. Ko je zagledala povzročitelja zmešnjave, je prebledela. Nikdar ni mogla uganiti, kako se je zagonetnemu belemu možu posrečilo ubežati iz ječe, kamor ga je zaprla. Nikdar ni računala s tem, da bo kdaj zapustil mesto Opar, ker je zrla na njegovo orjaško postavbo in lepi obraz z očmi žene, ne pa svečnice.

V njeni pametni glavi je že dozorel načrt. Hotela je svojim vernikom povedati, da jo je obiskal sam bog ognja in ji ukazal, da naj tega belega tujca

sprejme kot njegovega odposlanca pri ljudstvu mesta Opar. Vedela je, da ji bo prebivalstvo mesta Opar verjelo in gotovo bo ta mož rajši ostal kot soprog pri njej, kakor pa bi se vrnil nazaj na žrtvenik.

Ko pa je šla k njemu, da bi mu razložila ta načrt, je izginil, dasi so bila vrata še ravnotako zaklenjena, kakor jih je ona zapahnila. In zdaj je bil zopet tu! Njegov duh se je zopet vtešil in zdaj je pobijal njene duhovne kakor ovce.

Trenutek je pozabila na svojo žrtev in predno si je prav opomogla od svojega presenečenja, je stal velik mož pred njo in držal ženo, ki je ležala na oltarju, v svojem naročju.

»Stran, La!« je kliknil. »Nekoč ste me rešili iz vsled tega vam ne storim ničesar žalega. Toda ne ganite se in nikar mi ne skušajte slediti, sicer moram tudi vas umoriti!«

(Dalje prihodnjic.)

Priporočamo trdko

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega

spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih rob-

čev, brisalk, kloba, ru-

javega platna, šifona,

kravat, raznih gum-

bov, žlic, vilic, spre-

hajalnih palic, nahrbi-

nikov, potrebščin za

šivilje, krojače, čev-

ljarje in sedlarje. —

Razne škarje in ku-

hinjske nože.

Na veliko in malo.

Gradbeno podjetje

Arhitekt

V. Krainer & Co.,

Jesenice.

Stavbna vodstva:

LJUBLJANA, DOMZALE,

ZAGREB.

Izvršuje privatne in indu-

strijske stavbe, proračune,

načrte, cenitve, posebni

oddelek za arhitekturo.

MALI OGLASI

Zasebni uradnik vešč vseh pisarniških del želi vstopiti v dobro idejo, podjetje kot pisarniška moč. Ima kavalje 25.000 Din. Ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo. Pohištvo e po ugodni ceni na prodaj. Natančneje se poizve v liški ulici št. 21, pritrilje levo, Ljubljana. Sprejme se več boljših gospodov na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava lista. Proda se po ugodni ceni dinamno stroj 3/4, P. H. predvojno blago, dalje 2 plešna stroja, razne volnene pletenine, konjske odeje (koc) sukno itd. Poizve se pri Franc Triplat, Moste št. 25, p. Žirovnica, Gorenjsko. Elegantna spalnica, nova, kompletna, jespova, politrana, se ugodno proda. Naslov pove uprava lista. Lepo mebljovano sobo s posebnim vhomom če se moče v sredini mesta išče mlad samostojen gospod. Ponudbe na upravo lista pod: »Separaten vhom«. Na prodaj je prav izborna harmonika firme »Lubas«. Natančneje se poizve: Pot v Rožno dolino 34, pri Stefanu, Ljubljana. Izobražena gospodična s znanjem slovenskega in nemškega jezika, zelo gospodinjstva in ljubi otroke, išče mesto upraviteljice tajnice. Ponudbe pod »Vestna moč« na upravo Narod. Dnevnika v Mariboru.	Učni tečaji za izdelovanje damskih klobukov. Modni salon za damske klobuke Alojzija Vivod roj. Mozešič, Ljubljana, Pred Sko- nijo 21/II. sprejema dame in gospodine v praktičen pouk v svrhu priučjenja za lastno rabo. Samostojno izvrševanje vsakovrstnih modnih klobukov. Nadaljnja poučanja od 10—1 ure popoldan. Inkasant prevzame kasiranje časopisnih naročin, zavarovalnih društvenih članarin, trgovskih terjatev. Nudim varščino. Cenjene ponudbe pod »Inkasant« na upravo lista. Stanovanje s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno od 1500.— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod »Čimpreje«. Občinski tajnik vešč vseh občinskih in vojaških del išče mesto. Ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo. Kot družabnik vstopim v katerikoli dobro idejo podjetje s kapitalom 50.000 Din. Resne ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo. Iščem prijateljico ki bi bila pripravljena delati nedeljske sprehode in izlete v ljubljansko okolico ali tudi kam dalje. Gospodične veselja znajo in prijetne znanjosti naj pošljejo svoje naslove na upraviteljsko listo najkasneje do 1. oktobra t. l. na šifro »Vesela družba«. Jesenjski površnik moški in žakot s telovnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.	Službo društvenega uradnika oddamo. Prednost imajo železničarji, nato drugi državni uslužbeni, ki sicer oboji predvsem tak, ki poznajo društveno poslovanje in so govorniki. Pisemne ponudbe z dokazili o sposobnosti in dosedajni zaposlenosti se pošiljajo na: Udrugoženje jugoslovenskih narodnih železničarjev, Ljubljana, Gradišče 7. Dražba Prostovoljna javna dražba pohištva, salonske garniture, gotastilskih stolov, sodov do 100 l, slik ter več drugih antikv. rij se vrši dne 8. okt. 1924 od 9.—12. in od 2.—5. ure na Prilub 17. Lilijip. Turški med, pravi Fortuna, šumeči bomboni na zalogi samo pri JOSIP VITEK v Ljubljani, Krekov trg 8. Gospodična trgovsko izobražena išče mesto v pisarni, bodisi za knjigovodkinjo, kontoristino ali blagajničarko. Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod »Saraška moč«. 4000.— K nagrade dobil, kdor preskrbi oženemu, marljivemu in zanesljivemu upokojueno mesto hišnika v Ljubljani ali v okolici iste. Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Hišnik«. Naprodaj je dobro izdoča kavarna na novo renovirana v sredini mesta Maribor, stanovanje takoj na razpolago. Proda se radi prevzema drugega dela. Cenjene ponudbe prosim na kavarna Bristol, Maribor.
---	--	---

Edini tihi

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. B

brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/1.

Podpirajte „Jugoslovensko Matico“

KUPUJTE

pri onih trgovcih, ki oglašujejo v

„Narodnem Dnevniku“.

MAGGI-jeva zabela dopolnjena za 25 do 50% ceneje.

Ne zavrzite torej Vaše izpraznjene MAGGI-jeve steklenice, temveč pustite si jo od Vašega trgovca po znižani ceni zopet napolniti! Za to so pripravne samo MAGGI-jeve steklenice številka 0, 1, 2, in 3.

Pazite na to, da se Vaša s seboj prinešena prazna steklenica samo iz te velike MAGGI-jeve steklenice dopolni.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA: LJUBLJANA DUNAJSKA CESTA

AGENCIJA: LOGATEC

Podružnice: Brežice, Črnomelj, Kranj, Metković, Ptuj, Split, Celje, Gorica, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Trst.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Dejniška glavnica:

Din 50.000.000—

Rezervni zakladi:

Din 10.000.000—

Brzljavni naslov:

Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.